

ЕБС-ИЙН СУРАГЧДАД АЖИЛ МЭРГЭЖЛИЙН ЧИГ БАРИМЖАА ОЛГОХ ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА

Сургуулийн нийгмийн ажилтнаас 8-9 дүгээр ангийн сурагчдад зориулсан сургалтын модуль

Д.Долгорсүрэн

/Нийслэлийн ерөнхий боловсролын 4-р сургуулийн сургалтын менежер/

Модулийн зорилго: Ерөнхий боловсролын сургуулийн нийгмийн ажилтанд БШУ-ны сайдын 2020 оны Б/03 тоот “Албан тушаалын үлгэрчилсэн тодорхойлолт батлах тухай” тушаалын гурав дугаар хавсралт “ЕБС-н нийгмийн ажилтны албан тушаалын үлгэрчилсэн тодорхойлолт”-д заасан үндсэн чиг үүргээ хэрэгжүүлэхдээ ахлах ангийн сурагчдад ажил мэргэжлийн чиг баримжаа олгох үйл ажиллагаанд дэмжлэг үзүүлэх арга аргачлал эзэмшүүлэхэд оршино.

Модуль хэрэгжүүлэх зөвлөмж: ЕБС-ийн нийгмийн ажилтан та энэхүү модулийг хэрэгжүүлэхдээ дараах ажил үүргийг хийж гүйцэтгэнэ. Үүнд:

- АХБ-ны “Хөдөлмөр эрхлэх ур чадварыг дээшлүүлэх төсөл”-ийн хүрээнд боловсруулан гаргасан ахлах ангийн сурагчийн дасгал ажлын ном, багшийн гарын авлага, сургуулийн удирдлагад зориулсан гарын авлага, эцэг эх асран хамгаалагчид зориулсан зөвлөмж тус бүртэй нарийвчлан танилцаж судалсан байх
- Өөрийн албан тушаалын үлгэрчилсэн тодорхойлолтын зорилго болох “Боловсролын салбарын болон хүүхэд хөгжил, хамгааллын бодлого, хууль тогтоомж, шийдвэрийн хэрэгжилтийг сургуулийн хэмжээнд төлөвлөх, зохион байгуулах, тайлагнах, үнэлэх ажлыг удирдан зохион байгуулах” гэж заасныг үндэслэн сургуулийн хэмжээнд ахлах ангийн сурагчдад хичээлээс гадуур зохион байгуулж буй ажлын үр дүнг ажил мэргэжлийн чиг баримжаа олгох зорилгод нийцүүлэн ажлаа төлөвлөх
- Албан тушаалын хоёр дугаар зорилт болох “Хүүхдийн эрх, хамгаалал, аюулгүй байдлыг хангахад чиглэсэн мэргэжлийн үзүүлэх” ажлын хүрээнд:
  - Дунд ангийн сурагчид өөрийн сонирхолыг тодорхойлж, сонголтоо хийх шийдвэр гаргах үйл явцад сургуулийн нийгмийн ажилтан багш сургалтын менежертэй хамтран ажиллаж хүүхдийн эрхийг хамгаалах
  - Тухайн сурагчийн авьяас чадварын талаар эцэг эх асран хамгаалагчдад мэдээлэл хүргэж өөрийгөө таньж нээх сонголт хийх, шийдвэр гаргахад хамтран мэргэжлийн үйлчилгээ үзүүлэх
  - Дунд анги удирдсан багш нартай хамтран сурагчдаас сонихролын судалгаа авах
  - 9-р ангийн сурагчдын ажил мэргэжлийн судалгаанд үндэслэн хичээл сонголт хийхэд сурагчдад зөвлөн тусалж хүүхдийн эрхийг хамгаалах
  - Сурагчдад өөрийгөө таниж, бусад найз нөхдөө сонгоход нь ганцаарчилсан зөвлөгөө өгөх
- Албан тушаалын гурав дугаар зорилт болох “Хүүхдийн хөгжил, төлөвшилт, сонирхол хэрэгцээнд тулгуурлан хичээлээс гадуурх сургалтын үйл ажиллагааг төлөвлөх, арга зүйн удирдлагаар хангах” ажлын хүрээнд:

- Дунд ангийн эцэг эхчүүдтэй хамтран сурагчийн нас бие, сэтгэхүйн онцлог сонирхол түүний өөрчлөлтөд нөлөөлөх хүчин зүйлсийн тухай анги удирдсан багш нартай сургалт, уулзалтыг хамтран зохион байгуулах
- Сурагчдын хэрэгцээ сонирхолд үндэслэн өөрийн орон нутагт үйл ажиллагаа явуулж буй төр, төрийн бус байгууллагатай хамтран ажлын байрны сургалт үйл ажиллагаа зохион байгуулах
- Сургууль дээр ажиллаж буй сурагчийн өөрийн удирлагын байгууллагын үйл ажиллагааны үр дүнг сурагчдын авьяас чадварыг нээх, цаашид мэргэжлээ зөв сонгоход чиглүүлж, арга зүйн удирдлагаар хангах
- Сурагчдын дунд мэргэжлийн багш нартай “Би хэн бэ”, “Бидэнд юу шаардлагатай байна”, “Бидний орчин тойронд” гэх мэт сэдвээр эссэ, илтгэл судалгааны ажил өрнүүлэхэд дэмжлэг үзүүлэх
- Сурагчдагчдын сонирхол нөлөөлөх хүчин зүйл, өөрийгөө таних сорил гэх мэт тусгайлсан мэдээллийн самбар ажиллуулах
- Ахлах ангийн сурагчдаас өөрийгөө таньж нээж, зорилгоо дэвшүүлж амжилтай суралцаж буй сурагчийн туршлагыг сурталчлах

Сургуульд суурилсан ажил мэргэжлийн чиг баримжаа олгох хөтөлбөрийн загвар:

Сургуулийн нийгмийн ажилтан та өөрийн сургуулийн алсын хараа, эрхэм зорилго болон тухайн хичээлийн жилийн зорилго, зорилтод нийцүүлэн өөрийн ажлыг төлөвлөн гаргаж байгаа. Энэ ажлын төлөвлөгөөндөө дунд ангийн сурагчдын дунд зохион байгуулж буй танхимын болон танхимын бус үйл ажиллагааг тодорхой тусгаж, үр дүн нь сурагчдад гарах ахиц амжилтаар тооцогдох шаардлагатай. Иймд дунд ангийн сурагчдын дунд ажил мэргэжлийн чиг баримжаа олгох үйл ажиллагааг өөрийгөө таньж мэдэх зорилгоо тодорхойлох, сонирголоо илэрхийлэх, сонголт хийх чиглэлээр сургууль дээр 8-9 дүгээр ангийн сурагчдын дунд нэгдсэн байдлаар зохион байгуулах ажлын хөтөлбөрийн загварыг дараах хүснэгтээр үзүүлээ.

“Ажлын байран дээрх сургалт үйл ажиллагаа” зохион байгуулах хөтөлбөр /загвар/

Хөтөлбөрийн зорилго: ..... сургуулийн дунд ангийн сурагчдаас авсан сонирхолын судалгаанд үндэслэн өөрийгөө таниж мэдэх, оношлох үйл ажиллагаатай танилцан мэдлэг мэдээлэлтэй болно.

Зорилтот бүлэг: .....сургуулийн 8-9 ангийн 40 сурагч

Зохион байгуулагч: ..... сургуулийн нийгмийн ажилтан, 8-9 ангийн анги даасан багш, мэргэжлийн багш нар

Хугацаа: Танхимын бус сургалт: 2021 оны 09 сарын 28 14-16.30 цаг

Танхимын сургалт: 2021 оны 09 сарын 30

Хүлээгдэж буй үр дүн: Сурагчид өөрийгөө таньж мэдэх, сонирголоо тодорхойлох, сонголтын 7 хоногтоо танилцсанаар мэргэжил сонголтод үнэлгээ дүгнэлт хийсэн байна

Мэдлэг, чадвар	8-р анги	9-р анги
----------------	----------	----------

Өөрийгөө ойлгох	Суралцагчид өөрийн нас, хөгжилд тохирсон сонирхлоо тодорхойлох, түүний дагуу ажил мэргэжлийг яаж судлах, яагаад судлах хэрэгтэй талаар мэдэх	Суралцагчид өөрсдийн сонирхол, чадвар, үнэт зүйлийн онцлог болон сонирхож байгаа ажил мэргэжлийг багтаасан профайлтай болох
Ажлын ертөнцийг ойлгох	Суралцагчдад өөрсдийн сайн мэддэг орчинд байдаг (тухайлбал сургуулийн орчин) ажил хөдөлмөрийн төрлүүдийг тодорхойлох, энэ ажил хөдөлмөрийг амжилттай эрхлэх эсвэл байгууллагыг амжилттай удирдаж ажиллуулахад ямар үүрэг хариуцлагууд байж болох талаар ойлголт өгөх	Суралцагчид тодорхой нэг бүтээгдэхүүнтэй холбоотой ажил хөдөлмөрийн төрлүүдийг мэдэх
Нөлөөллийг ойлгох	Суралцагчдад ажил мэргэжилтэй холбоотой элдэв цуу яриа чухал мэдээллийг үгүйсгэх сөрөг үр дагавартай тул худал, үнэнийг нь эх сурвалж материалыг судалж тогтоох хэрэгтэй гэдгийг ойлгуулах	Суралцагчид ажил мэргэжлийн сонголт хийхэд хэвлэл мэдээллийн хэрэгсэл болон олон нийтийн мэдээлэл хэрхэн нөлөөлдөгийг ойлгох
Ажил мэргэжлийн зорилго	Суралцагчдад өөрсдийн өнгөрсөн болон ирээдүйн ажил, амьдралын талаар урт хугацааны мөчлөгт хуваарь хэрхэн хийх талаар ойлголт өгөх	Суралцагчид ажил мэргэжлийн богино, дунд болон урт хугацааны зорилгоо тодорхойлно.
Сонголт хийх / Шийдвэр гаргах	Суралцагчдад өдөр тутамд хийдэг үйл ажиллагааны зарим нь суралцагчдын өөрсдийн сонголт байдаг, энэ сонголт нь хүн бүрт өөр өөр байдаг талаар ойлголт өгөх.	Суралцагчид сонголт хийх шахалтад ороход ямар нөхцөл байдалтай тулгарч болохыг ойлгох
	Суралцагчид ахлах ангийн суралцагчдаас ажил мэргэжилтэй холбоотой ярилцлага хийхэд бэлтгэх	Сайн анкет бичихэд юу хэрэгтэй

Үйл хэрэг болгон хэрэгжүүлэх	болон ярилцлага авах	талаар ойлголттой болох
Эргэн харах, дүгнэх	Суралцагчдад өөрийгөө ойлгоход дэмжлэг үзүүлэх үүднээс өмнөх ангиудад судалсан хичээлийнхээ талаар эргэн харж, дүгнэхэд туслах	Суралцагчдад өөрийгөө ойлгоход нь туслахын тулд өнгөрсөн хичээлийн жилүүдэд яаж сурсанаа эргэцүүлэхэд дэмжлэг үзүүлэх.

Хөтөлбөр боловсруулсан ..... /...сургуулийн нийгмийн ажилтан /
Хөтөлбөртэй танилцсан: ...../ .... ангийн багш /
...../ .... ангийн багш /

Ажил мэргэжлийн чиг баримжаа олгох хичээлээр ахлах ангийн сурагчдын эзэмшсэн мэдлэг чадварт дэмжлэг үзүүлэх: Сургуулийн нийгмийн ажилтан та ажил мэргэжлийн чиг баримжаа олгох дунд ангийн суралцагчийн гарын авлагаар сурагчид ямар мэдлэг, чадвар эзэмшиж байгааг судлан танхимын болон танхимын бус аргаар анги удирдсан багш, эцэг эх, сургуулийн удирдлагуудтай хамтран сурагчдад хэрхэн дэмжлэг үзүүлэх талаар энэ хэсэгт дурдах болно.

8 дугаар анги: / Ажил мэргэжлийн чиг баримжаа ЕБС-ийн дунд ангийн суралцагчийн дасгал ажлын ном /

Бүрэлдэхүүн: Өөрийгөө таньж мэдэх, ойлгох	Бүрэлдэхүүн: Ажлын ертөнцийг таньж мэдэх, ойлгох
Катологи ашиглах арга	Мэдээлэл цуглуулах арга
Зорилго: Суралцагчид өөрийн нас, хөгжилд тохирсон сонирхлоо тодорхойлох, түүний дагуу ажил мэргэжлийг яаж судлах, яагаад судлах хэрэгтэй талаар мэдэх Хэрэглэгдэхүүн: Ажлын хуудас Сургалтын үйл ажиллагаа 1. Суралцагчдаас дор бүрээ чимээгүй өөрийнхөө талаар эргэцүүлж бодохыг хүснэ. 2. Тэднийг өөрийн насны хөгжилд тохирсон сонирхлоо тодорхойлох мэдээллийг катологаас олохыг зөвлөн. 3. Суралцагчид мэдээллийг олж уншиж танилцана. 4. Суралцагчдад өөрийн нас, хөгжилд тохирсон сонирхлоо жагсааж бичнэ. 5. Мэдээллийг бусадтай хуваалцаж, ижил төстэй байдлаар нь ангилж ярилцана. 6.Ярилцсаны дараа түүнд тохирох ямар ажил мэргэжил байдаг талаар ярилцана.	Зорилго: Суралцагчдад өөрсдийн сайн мэддэг орчинд байдаг (тухайлбал сургуулийн орчин) ажил хөдөлмөрийн төрлүүдийг тодорхойлох, энэ ажил хөдөлмөрийг амжилттай эрхлэх эсвэл байгууллагыг амжилттай удирдаж ажиллуулахад ямар үүрэг хариуцлагууд байж болох талаар ойлголт өгөх Хэрэглэгдэхүүн: Хэвлэмэл хэлбэрээр бэлтгэсэн материалыг суралцагчдад өгөх Сургалтын үйл ажиллагаа 1. Суралцагчдыг тус бүрт гурав гурван гишүүн бүхий багт хувааж, сургуулийн орчинд байдаг бүх төрлийн ажлыг тайлбарын хамт бичих, түүнчлэн сургуулийн гол гол хүмүүсийн албан тушаалын нэрийг жагсаан бичих даалгавар өгнө. 2. Багуудын бичсэн зүйлийг бусад суралцагчдад уншиж өгнө. 3. Хэрвээ суралцагчид сайн мэдэхгүй бол тэдэнд албан тушаалын нэр, юу хийдэг талаар тарааж өгсөн хэвлэмэл матеоиалаас уншихыг зөвлөнө. 4. Суралцагчид сургуулийн гол гол албан тушаалтнуудыг нэр, ажил үүрэгтэй холбоотой

	<p>НЭМЖ судалгаа хийж болно.</p> <p>5. Ажлын хуудсан дээрээ албан тушаалын нэр, юу хийдэг талаар товч тайлбар бичнэ. Хүмүүсийн нэр бас ярилцлага хийх зорилгоор зай үлдээж болно. Ажлын хуудас дараах бүтэцтэй байж болно. Үүнд: Удирдлага менежмент: Захирал, Багш нар . номын сан Захиргааны ажилтан: Туслахууд, нарийн бичиг Санхүү, нягтлан бодогч, Нярав Гал тогоо, цэвэрлэгээ, засвар үйлчилгээ, хамгаалалт, унаа тээвэр болон дэлгүүрийн ажилтан, албан хаагчид Бусад</p> <p>6. Суралцагчид тодорхой нэг хүнийг сонгоод ярилцлага хийж болно.</p> <p>7. Сургуулийн ажилтан, албан хаагчдаас хэсэг хүмүүс хичээлд оролцож өөрсдийн хийдэг ажлын талаар ярьж болно.</p>
--	--

Бүрэлдэхүүн: Нөлөөлөх хүчин зүйл	Бүрэлдэхүүн: Зорилго
Үг дамжуулах арга	Амьдралын мөчлөгийн хуваарь
<p>Зорилго: Суралцагчдад ажил мэргэжилтэй холбоотой элдэв цуу яриа чухал мэдээллийг үгүйсгэх сөрөг үр дагавартай тул худал, үнэнийг нь эх сурвалж материалыг судалж тогтоох хэрэгтэй гэдгийг ойлгуулах.</p> <p>Хэрэглэгдэхүүн: Суралцагчдад богино хэмжээний ажил мэргэжлийн талаарх үгийг дамжуулах</p> <p>Сургалтын үйл ажиллагаа</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Суралцагчдыг бүлэгт хувааж (баг бүрт 8 хүүхэд байхаар), 1-8 хүртэл дугаарлана. 2. Багийн ахлагч нарыг самбарын өмнө дуудаж цуглуулаад багш тэдэнд ямар нэг үйл явдлын талаар (болсон явдал ч байж болно) ярина. 3. Ингээд багийн ахлагч нарыг ангийн буланд эсвэл хананд бие биенээсээ зайтай зогсооно. 4. Багийн ахлагч бүр өөрийнхөө багийн нэг гишүүнийг дуудаж сонссон үйл явдлаа чихэнд нь дамжуулах . Багийн ахлагч, гишүүн 2 буцаж багтаа ирээд сууна. Ингээд багийн гишүүн дараагийн гишүүндээ дамжуулах, дараагийнх нь дараагийнхдаа гэх мэт бүх гишүүд сонсоно. 5. Ингээд багийн хамгийн сүүлд сонссон гишүүн гарч ангийнхандаа юу сонссон талаараа ярина. 6. Ингээд ангийн суралцагчид аль баг энэ үйл явдлын талаар хамгийн үнэн зөв зүйл ярьсан бэ 	<p>Зорилго: Суралцагчдад өөрсдийн өнгөрсөн болон ирээдүйн ажил, амьдралын талаар урт хугацааны мөчлөгт хуваарь хэрхэн хийх талаар ойлголт өгөх</p> <p>Хэрэглэгдэхүүн: Суралцагч бүрт А4 хэмжээтэй хуудас цаас, ажлын хуудас</p> <p>Сургалтын үйл ажиллагаа</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Суралцагчдад хос хосоороо ажиллах хэрэгтэй гэдгийг хэлнэ. 2. А4 цаасны голоор дээрээс доошоо хүртэл шулуун шугам татах даалгавар өгнө. 3. Энэ шулуун шугамны голд нь Х тэмдэглэгээ хийж дор нь тухайн оноо 2021 (эсвэл 2022) гэж бичнэ. 4. Шулуун шугамны гол тэмдэглэсэн Х тэмдэглэгээг дайруулан хөндлөн шулуун шугам татна. Зүүн талын хөндлөн шугамын эхэнд төрсөн оноо харин баруун талын хөндлөн шугамны эцэст 2026 эсвэл 2027 он гэж бичнэ. Өөр он ч бичиж болно. 5. Ингээд зүүн талын хөндлөн шугамаа 8-10 хэрчимд (10-с олон ч байж болно) хуваана. Энэ хэрчим тус бүрт өөрийн өнгөрсөн амьдралд тохиолдсон 8-10 чухал үйл явдлыг энэ үйл явдал тохиолдсон оны хамт бичнэ. Жишээ нь 2020 онд болсон онцгой үйл явдлыг хөндлөн шугамаа хэрчмүүдэд хуваагаад эхний хэрчимд “Дэлхий даяар халдварт өвчин дэлгэрсэн ” дараа нь 2021 он гэж бичээд “Теле хичээл зохион байгуулагдсан ” гэж бичих жишээтэй. 6. Суралцагч бүрийг дээрх үйл ажиллагааны дагуу онцгой үйл явдлаа аль болох дэлгэрэнгүй бичих

<p>гэдэгт санал өгнө.</p> <p>7. Багш ангийн суралцагчдын яриа, хэлэлцүүлгийг удирдах ба ингэхдээ мэдээллийн үнэн зөв байдал цуу яриагаар хэрхэн алдагддагийг танилцуулна. Ялангуяа ажил мэргэжил, сургалтыг талаарх цуу яриа хувь хүнд яаж нөлөөлж болох талаар суралцагчидтай ярилцана. Холбогдох үйл ажиллагаа: Энэ даалгаврыг ажил мэргэжилтэй холбоотой мэдээллийн үнэн зөвийг тогтоох судалгаанд ашиглаж болно. Өөрөөр хэлбэл суралцагчид мэдээллийн үнэн зөв байдлын талаар судалгаа хийж болно.</p>	<p>даалгавар өгнө.</p> <p>7. Дараа баруун талын хөндлөн шугамаа мөн хэрчмүүдэд хуваагаад хэрчим бүрт юу хийх төлөвлөгөөтэй байгаагаа оны хамт бичнэ. Жишээ нь эхний хэрчимд 2020 он гэж бичээд доор нь “би биеэ даан суралцаж, ирээдүйн ажил мэргэжлээ тодорхойлон”, дараагийн хэрчимд 2024 он гэж бичээд доор нь “12-р ангиа төгсөнө” гэх мэт бичих жишээтэй. Үүнийг 2028 он хүртэл хэрчим тус бүртээ бичсэн байна.</p> <p>8. Ингээд энэ мөчлөгт хуваарийг хийж дууссаны дараа суралцагч бүрийг хамтрагчдаа ирээдүйн төлөвлөгөөнийхөө талаар ярилцах даалгавар өгнө.</p> <p>9. Багш суралцагчдаас мөчлөгт хуваарьт бичсэн зүйлүүдээс хамгийн сонирхолтойг нь сонгон ярилцах даалгавар өгнө.</p>
--	--

Бүрэлдэхүүн: Сонголт хийх болон шийдвэр гаргах	Бүрэлдэхүүн: Үйл хэрэг болгох
<p>Өдрийн тэмдэглэл хөтлөх</p>	<p>Аккурамын арга</p>
<p>Зорилго: Суралцагчдад өдөр тутамд хийдэг үйл ажиллагааны зарим нь суралцагчдын өөрсдийн сонголт байдаг, энэ сонголт нь хүн бүрт өөр өөр байдаг талаар ойлголт өгөх.</p> <p>Хэрэглэгдэхүүн: 2 том тойрог зурсан ажлын хуудас</p> <p>Сургалтын хэрэглэгдэхүүн</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Суралцагчдад хоорондоо ярилцаж амралтын нэг өдөр юу хийдэг жагсаалтаа гаргах даалгавар өгнө. Жишээ нь унтах, идэх, ном унших, номын санд суух, гэрийн даалгавар хийх гэх мэт 2. Суралцагчдад дээр дурдсан үйл ажиллагаа тус бүртээ ямар хугацаа зарцуулдагаа тооцох даалгавар өгнө. Нийт хугацаа 24 цаг болж байх ёстой болохыг сануулна. 3. Суралцагчид үйл ажиллагаа болгонд зарцуулсан хугацаагаа процентоор илэрхийлэх даалгавар өгнө. 4. Ингээд процентоо ашиглан нэг өдрийн үйл ажиллагаагаа дугуй диаграммаар илэрхийлэх даалгавар өгнө. 5. Суралцагчдаар өмнө хийсэнтэй ижил даалгавар гүйцэтгүүлэх ба ингэхдээ ням гариг эсвэл ямар нэг баярын амралтын өдрөөр үйл ажиллагааг бичихийг сануулна. 6. Суралцагчдад хийсэн дугуй диаграммаа бусдадаа үзүүлж тэдний хийсэн диаграммаас юу 	<p>Зорилго: Суралцагчид дунд ангийн суралцагчдаас ажил мэргэжилтэй холбоотой ярилцлага хийхэд бэлтгэх болон ярилцлага авах</p> <p>Хэрэглэгдэхүүн: Ярилцлагад оролцох 12 суралцагч болон ярилцлага хийх цаг, өрөө</p> <p>Сургалтын хэрэглэгдэхүүн</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Суралцагчдаар сугалаа сугалуулна. Я,А гэсэн 2 үгийг сугалуулах Энэ нь Я-ярилцах, А-ажиглах. 2. Я-г сугалсан сурагчид дотор талдаа, А-г сугалсан сурагчид бусдын үзэл бодлоо илэрхийлж байгааг ажиглана. Ингээд багуудад ярилцлага хийх ерөнхий арга зүйг танилцуулна. 2. Ярилцлага хийх арга зүйн талаар ярилцаж, ямар нээлттэй бас хаалттай асуулт асууж болох талаар зөвшилцөнө. 3. Суралцагчид баг дотроо ажил мэргэжлийн сонголтын талаар сонирхолтой мэдээллийг хаанаас, рэхэн авч болох талаар ярилцах даалгавар өгнө. 4. Ингээд баг бүр 4 асуулт сонгож бэлдэнэ. 4 асуултаа бусад багийн асуултуудтай нийлүүлж ангиараа ярилцаж байгаад хамгийн сонирхолтой 6 асуулт сонгоно. 5. Суралцагчдад 6 асуулт, түүний хариултыг бичих зай бүхий ярилцагын хуудас бэлтгэх даалгавар өгнө. 6. Хос болж ажиллаж буй хамтрагчид бие биенээсээ 3, 3 асуулт бичиж хариултыг нь бичнэ. 7. Ярилцлагад оролцох суралцагчидтай хэрхэн холбогдох, хаана, хэзээ уулзах, ярилцлагын нээлтээ хийхэд хэн туслах гэх мэт үйл ажиллагааг төлөвлөх даалгавар өгнө.

<p>нь ялгаатай бас ижил байгааг тодорхойлох даалгавар өгнө. Холбогдох үйл ажиллагаа Суралцагчдад өөрсдийн гэр бүлийн нэг гишүүнийг сонгон нэг өдрийнх нь үйл ажиллагааг дээр дурдсаны дагуу судалж диаграм байгуулах даалгавар өгч болно. Ингээд тухайн суралцагчийн өөрийн үйл ажиллагааны диаграмаас юугаараа ялгаатай болохыг тодорхойлуулж болно.</p>	<p>8. Суралцагчид хамтрагчаа солиод дахин нэг ярилцлага хийж үзэх ба ямар бэрхшээл байсан талаар ангийхандаа мэдээлнэ. 9. Суралцагчдад ярилцлага хийх, ярилцлагын үр дүнгээ товч байдлаар тайлагнах даалгавар өгнө. Ярилцлага хийхтэй холбоотой үйл ажиллагаа: Суралцагчид дунд ангийн хэд хэдэн суралцагчдаас ярилцлага авна. Тэдний хариултад нийтлэг зүйл байгаа эсэхийг шинжилнэ.</p>
---	---

Бүрэлдэхүүн: Эргэн харж, дүгнэх	
Дунд анги	
<p>Зорилго: Суралцагчдад өөрийгөө ойлгоход дэмжлэг үзүүлэх үүднээс өмнөх ангиудад судалсан хичээлийнхээ талаар эргэн харж, дүгнэхэд туслах Хэрэглэгдэхүүн: Асуулт бичсэн хуудсууд Сургалтын үйл ажиллагаа 1. Суралцагчдад дараах асуултуудын дагуу дунд ангийн сургалтынхаа талаар эргэн харж дүгнэх даалгавар өгнө. Асуултууд нь: • Сургуульд байсан сүүлийн 3 жилийн хугацаанд өөрийн чинь хамгийн бахархмаар амжилттай байсан зүйл юу вэ? • Ямар хичээлд хамгийн дуртай байсан бэ? • Ямар хичээлд хамгийн сайн байсан бэ? • Ямар хичээл хамгийн хэцүү байсан бэ? • Сургуулиас гадуурх ямар үйл ажиллагаанд хамгийн дуртай байсан бэ? Яагаад? 2. Дээрх асуултын хариултыг хос хосоороо ярилцана. 3. Хос хосоороо дараах асуултын талаар бодож эргэцүүлэх, ярилцах даалгавар өгнө. Үүнд: • Хамгийн сайн сурдаг эсвэл дуртай байсан хичээлдээ яаж илүү сайн болж болох вэ? • Хамгийн хэцүү байсан хичээлээ үргэлжлүүлэн сурах хэрэгтэй болбол яаж сайн сурч болох вэ? Холбогдох үйл ажиллагаа: Дээрх асуултуудын хариултын талаар эцэг эхтэйгээ зөвлөлдөх даалгавар өгнө. Хөтөлбөрийн сонголтыг харгалзах: Тодорхой хичээл дээр сайн сурах эрмэлзэлтэй байгаа суралцагчдад багш тусалж болох талаар снэл тавьж болно.</p>	

9-р ангид хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаа

Дараах хүснэгтэд хичээл сонголтын 7 хоногийн өдөр тутмын үйл ажиллагааг төлөвлөлөө.

Цаг	Эхний өдөр
1	<ul style="list-style-type: none"> • Сонголтын 7 хоногийн зорилго • 7 хоногийн үйл ажиллагааны төлөвлөгөө боловсруулах, дүгнэх • 7 хоногт хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаанд • Суурь түвшний үнэлгээ хийх
2	<ul style="list-style-type: none"> • Сонирхолын 7 чиглэлийг танилцуулах • Гарын авлагын сонирхол тодорхойлох хэсэг дээр ажиллах • Сонирхолын үр дүнг бүлгээр хэлэлцэх
3	<ul style="list-style-type: none"> • Хөдөлмөрийн 28 салбарыг танилцуулах • Энэ салбаруудаас сонирхолын чиглэлийн дагуу сонгох

	<ul style="list-style-type: none"> • Үр дүнгээ бүлгээр хэлэлцэх
4	<ul style="list-style-type: none"> • Ажил мэргэжлийн нэрийг танилцуулах • Тохирох ажил мэргэжлийг өмнөх сонголтууд дээрээ үндэслэн сонгох • Үр дүнгээ бүлгээр хэлэлцэх
5	<ul style="list-style-type: none"> • Бүлэг бүр гэрийн даалгаварт ашиглах 5 асуулт сонгох • Гэрийн даалгавар өгөх – сонгосон 5 асуултаа ашиглан насанд хүрсэн 2 хүнээс ярилцлага авах

Цаг	Хоёр дахь өдөр
1	<ul style="list-style-type: none"> • Суралцагчдын сурлагын амжилт, дуртай эсвэл дургүй хичээлийн талаар ганцаарчлан эсвэл бүлгээр талаар эргэцүүлэн, дүгнэлт хийх
2	<ul style="list-style-type: none"> • Чадварын хэсгийг танилцуулах • Өөрийнхөө чадваруудыг тодорхойлох • Бүлгээр
3	<ul style="list-style-type: none"> • Үнэт зүйлийн талаар танилцуулах • Өөрийнхөө үнэт зүйлийг тодорхойлох • Бүлгээр хэлэлцэх
4	<ul style="list-style-type: none"> • Хувь хүний онцлог хэсгийг танилцуулах • Өөрийнхөө хувь хүний онцлогийг тодорхойлох • Бүлгээр хэлэлцэх
5	<ul style="list-style-type: none"> • Ажиллах арга барил хэсгийг танилцуулах • Өөрийнхөө ажиллах арга барилаа тодорхойлох • Бүлгээр хэлэлцэх

Цаг	Гурав дахь өдөр
1-2	<ul style="list-style-type: none"> • Гэрийн даалгаврын гүйцэтгэлээ бүлгээр хэлэлцэнэ. Тухайлбал, хамгийн сонирхолтой эсвэл хачирхалтай зүйл юу байсан гэх мэт • Анги хамт олноороо гэрийн даалгаврын гүйцэтгэлээ ойлгомжтой, бас онцлог хэв шинжийг тусган хүснэгт эсвэл диаграм байдлаар боловсруулна.
3	<ul style="list-style-type: none"> • 10 дугаар ангийн хичээл сонголтын талаар тайлбар хийх
4	<ul style="list-style-type: none"> • Суралцагчдаар түр зуурын сонголт хийлгэх • Сонголтын талаар бүлгээр хэлэлцэж, бие биедээ санал зөвлөгөө өгөх
5	<ul style="list-style-type: none"> • Энэ хугацаанд хийж гүйцэтгэсэн бүх зүйлээ гэр бүлийнхэндээ танилцуулж 10 дугаар ангид хийх сонголтын талаар хэлэлцэх даалгавар өгөх

Цаг	Дөрөв дахь өдөр
1	<ul style="list-style-type: none"> • Гэрийн даалгавар эргэцүүлж дүгнэж, төлөвлөгөөний хуудас бүрэн бичигдэж дууссан эсэхийг шалгах
2-3	<ul style="list-style-type: none"> • Ажлын арга барил болон, хүйсийн онцлогийн талаар ажлын дэвтэр дээр ажиллах • Сургууль төгссөний дараах сонголтууд, тэдгээрийн элсэлтийн шаардлагуудын талаар судалж, дүн шинжилгээ хийх (аль болох олон асуудал хамрах)
4	<ul style="list-style-type: none"> • Багш, суралцагч, эцэг эхтэй 10 минутын ярилцлага хийх, • Үлдсэн суралцагчид суралцах чиглэл, ажил мэргэжлийн чиг

	баримжаатай холбоотой үйл ажиллагаа зохион байгуулах
--	--

Цаг	Тав дахь өдөр
1-4	<ul style="list-style-type: none"> • Багш, суралцагч, эцэг эхтэй 10 минутын ярилцлага хийх, • Үлдсэн суралцагчид суралцах чиглэл, ажил мэргэжлийн чиг баримжаатай холбоотой үйл ажиллагаа зохион байгуулах
5	<ul style="list-style-type: none"> • Суурь түвшний үнэлгээ дахин хийх, энэ долоо хоногт хийгдсэн үйл ажиллагаануудын давуу болон сул талыг тодорхойлох, хэрхэн сайжруулах талаар хэлэлцэх

Модуль хэрэгжүүлэх арга зүй: Сургуулийн нийгмийн ажилтан та дунд ангийн сурагчид өөрийгөө таниж мэдэх сонголт хийх шийдвэр гаргах талаар ямар мэдлэг ойлголттой болох агуулга болон түүнд нийгмийн ажилтан хэрхэн дэмжлэг үзүүлэх талаар тодорхой мэдээлэлтэй боллоо. Харин энэ хэсэгт дээрх дэмжлэг болох ажлаа ямар арга зүйгээр зохион байгуулах боломжтой талаар мэдээлэл хүргэх гэж байна. Энэ нь 8-9 анги тус бүрдээ тухайн насны хүүхдийн зорилго, насны онцлогоос хамааран зохион байгуулж буй ажил нь ялгаатай байх боломжтой. Мөн тодорхой нэг ажлыг 8-9 ангийн сурагчдад өөр өөр арга зүйгээр оролцоонд тулгуурлан зохион байгуулах боломжтой. Иймд анги тус бүр дээр ямар арга зүй хэрэглэх талаар дараах хүснэгтэд загвар гарган хүргэж байна.

8 дугаар анги	9 дүгээр анги
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Каталоги ашиглах арга ▪ Мэдээлэл цуглуулах арга ▪ Үг дамжуулах арга ▪ Амьдралын мөчлөгийн хуваарь ▪ Өдрийн тэмдэглэл хөтлөх ▪ Аккурамын арга ▪ Дүрд тоглох арга ▪ Төсөөлөх арга 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Багаар ажиллах ▪ Профайл ▪ Бүтээгдэхүүн ▪ Үзэл баримтлалаа илэрхийлэх арга ▪ Анкетын арга ▪ Хэвлэл мэдээллийг ашиглах ▪ Уншигчдын семинар хийх

Сурагчдад ажил мэргэжлийн чиг баримжаа олгох үйл ажиллагаа зохион байгуулагдсаны үр дүн: Сургуулийн нийгмийн ажилтан та өөрийн сургуулийн дунд ангийн сурагчдад багш, эцэг эх, сургуулийн удирдлагуудтай хамтран зохион байгуулсан ажлын үр дүн нь дараах байдлаар харагдана. Үүнд:

- Танай сургуулийг тухайн хичээлийн жилд дунд ангийн сурагчдад хэрхэн өөрийгөө таниж мэдэж бусдадтай хэрхэн үзэл бодлоо хуваалцан зөв харьцаа үүсгэж байгаа талаар мэдээлэлтэй болно.
- Танай сургууль төгссөн дунд ангийн суралцагчдын сонирхолд хэрхэн, ямар өөрчлөлт гарсан байна.

- Дунд ангийн сурагчдын хичээл сонголт хэрхэн зөв хандлагатай болж байгаа
- Дунд ангид хичээл орж байгаа багш нар өөрийн хичээлээр ямар мэргэжил эзэмших талаарх мэдлэг ойлголтыг хэрхэн өгч багш суралцагчын харилцаа хэрхэн өөрчлөгдөж байгааг илэрхийлнэ.
- Дунд ангид хичээл зааж буй багш нар сурагчдын сонирхолт хэрхэн нийлцүүлж арга зүйг өөрчилж байгааг нийгмийн ажилтан та хэрхэн мэдэрсэн бэ?
- Дунд ангийн сурагчид өөрийн зорилготой болж бие даах чадварт ахиц гарсан байна.
- Дунд ангийн сурагчдын хичээлд оролцох оролцоо сургалтын чанарт ахиц гарсан байна.

Модуль боловсруулахад болон хэрэгжүүлэхэд шаардлагатай хэрэглэгдэхүүн, ном зүй:

Гарын авлага: АХБ-ны “Хөдөлмөр эрхлэх ур чадварыг дээшлүүлэх төсөл”-ийн хүрээнд боловсруулан гаргасан

- Ажил мэргэжлийн чиг баримжаа /8-9-р ангийн сурагчийн дасгал ажлын ном/ 2018
- Ажил мэргэжлийн чиг баримжаа /8-9-р ангийн багшийн гарын авлага/ 2018
- Ажил мэргэжлээ сонгох нь /ЕБС-ийн ахлах ангийн сурагчдад сонирхол, чадвар болон үнэт зүйлээ тодорхойлох, тохирох ажил мэргэжлээ сонгоход дэмжлэг үзүүлэх сорил/
- Ажил мэргэжлийн чиг баримжаа /Эцэг эх асран хамгаалагчид зориулсан зөвлөмж/
- Ажил мэргэжлийн чиг баримжаа олгох үйл ажиллагааг төлөвлөх нь /Сургуулийн удирдлагад зориулсан гарын авлага/ 2018

Цахим эх сурвалж:

- www.mergejil.mn
- [http //hudulmur-halamj.gov.mn/occ](http://hudulmur-halamj.gov.mn/occ)
- [http //jobclass.ubstat.mn/occ](http://jobclass.ubstat.mn/occ)
- www.onisep.fr
- www.myworldofwork.co.uk
- www.careers.govt.nz
- <https://myfuture.edu.au>
- <https://www.onetonline.org>

“Хөгжлөөс хэн ч хоцрох ёсгүй” тогтвортой хөгжлийн уриан дор ЕБС-ийн 8-12 дугаар ангийн сурагчдад ажил мэргэжлийн чиг баримжаа олгох үйл ажиллагааг 2016 оноос эхлэн явуулж байгаа бөгөөд тогтвортой хөгжлийн боловсролын 4-р зорилт болох “Чанартай боловсрол”-ыг дэмжих үүднээс энэхүү үйл ажиллагааг улам чанаржуулах, тасралтгүй явуулах нөхцөлийг бүрдүүлэх зорилгоор ЕБС-ийн удирдлага, багш, сурагч, эцэг эхчүүдэд зориулсан онлайн орчин бүрдүүлж, цахим сургалтын модуль боловсруулсан. Ажил мэргэжлийн чиг баримжаа олгох сургалт үйл ажиллагаа нь сурагч өөрийгөө таньж мэдэх, үнэт зүйлээ хамгаалах, ажил мэргэжлээ зөв сонгох, хөдөлмөрийг үнэлж сурахад нь дэмжлэг үзүүлэх, ерөнхий боловсролын тогтолцоонд үр дүнтэйгээр нэвтрүүлэх, багш, сурагч, эцэг эх, сургуулийн удирдлагын мэдлэг, чадвар, хандлагыг өөрчлөхөд дэмжлэг үзүүлэхэд чиглэнэ.

Иймээс нийгэм, эдийн засгийн тогтвортой хөгжилд жендерийн эрх тэгш оролцоог дэмжиж, хөгжлийн үр шимээс эмэгтэй, эрэгтэй хүн тэгш хүртэх боломжийг бүрдүүлэх, жендерийн мэдрэмжтэйгээр ажил мэргэжлийн чиг баримжаа олгох үйл ажиллагааг удирдан зохион байгуулна. Түүнчлэн мэргэжил сонголтод жендерийн талаарх хэвшмэл хандлагаас сэргийлэн хичээл, үйл ажиллагааг мэдрэмжтэй удирдан зохион байгуулж охид, хөвгүүдийн боломж ижил тэнцүү байдаг талаас нь ойлгуулна.

Түгээмэл биш ажил мэргэжлийн талаар ярилцахдаа илүү мэдрэмжтэй байж охид, хөвгүүдийн тэгш оролцоог хангаж ажиллах, суралцагчдад аль болох олон төрлийн ажил мэргэжлийн талаар ойлгож мэдэхэд нь дэмжлэг үзүүлж ажиллана.

ТАНД АМЖИЛТ ХҮСЬЕ